

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2016. július 28.*

„Héa — 2006/112/EK irányelv — Az irányelv érvényessége és értelmezése — Ügyvédi szolgáltatások — Héakötelezettség — Hatékony jogorvoslathoz való jog — Fegyveregyenlőség — Jogi segítségnyújtás”

A C-543/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság, Belgium), a Bírósághoz 2014. november 27-én érkezett, 2014. november 13-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai,**

Jimmy Tessens és társai,

az **Orde van Vlaamse Balies,**

az **Ordre des avocats du barreau d’Arlon és társai**

és

a **Conseil des ministres**

között,

az **Association Syndicale des Magistrats ASBL,**

a **Conseil des barreaux européens**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök (előadó), C. Lycourgos, Juhász E., C. Vajda és K. Jürimäe bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: V. Tourres tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. december 16-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: francia.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai képviselőjében V. Letellier, R. Leloup, E. Huisman, J. Buelens és C. T'Sjoen avocats,
- J. Tessens és társai képviselőjében J. Toury és M. Denys avocats,
- az Orde van Vlaamse Balies képviselőjében D. Lindemans és E. Traversa avocats,
- az Ordre des avocats du barreau d'Arlon és társai képviselőjében D. Lagasse avocat,
- az Association Syndicale des Magistrats ASBL képviselőjében V. Letellier avocat,
- a Conseil des barreaux européens képviselőjében M. Maus és M. Delanote avocats,
- a belga kormány képviselőjében M. Jacobs és J.–C. Halleux, meghatalmazotti minőségben,
- a görög kormány képviselőjében K. Georgiadis és A. Dimitrakopoulou, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviselőjében D. Colas és J.–S. Pilczer, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Unió Tanácsa képviselőjében E. Chatziioakeimidou, E. Moro és M. Moore, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében H. Krämer, J.–F. Brakeland és M. Owsiany-Hornung, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2016. március 10-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.; helyesbítés: HL 2007. L 335., 60. o., HL 2015. L 323., 31. o.) értelmezésére és érvényességére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az Ordre des barreaux francophones et germanophone, Jimmy Tessens, az Orde van Vlaamse Balies, az Ordre des avocats du barreau d'Arlon, valamint egyéb természetes és jogi személyek, valamint a Conseil des ministres (Belgium) között, a különböző rendelkezésekről szóló, 2013. július 30-i törvény (*Moniteur belge*, 2013. augusztus 1., 48270. o, a továbbiakban: 2013. július 30-i törvény) ügyvédek által a szokásos tevékenységük végzése során nyújtott szolgáltatások vonatkozásában fennálló hozzáadottérték-adó (héta) alóli mentességet megszüntető 60. cikkének megsemmisítése iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

Az EJEE

- 3 Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 6. cikke kimondja:

„(1) Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. [...]

[...]

(3) Minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy

[...]

c) személyesen, vagy az általa választott védő segítségével védekezhessék, és ha nem állnak rendelkezésre eszközök védő díjazására, amennyiben az igazságszolgáltatás érdekei ezt követelik meg, hivatalból és ingyenesen rendeljenek ki számára ügyvédet;

[...]”

- 4 Az EJEE 14. cikke előírja:

„A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.”

Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya

- 5 Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által, 1966. december 16-án elfogadott és 1976. március 23-án hatályba lépett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (a továbbiakban: PPJE) 14. cikkének (1) és (3) bekezdése a következőképpen szól:

„(1) A bíróság előtt mindenki egyenlő. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. [...]

[...]

(3) Az ellene emelt vád elbírálásakor mindenkinek teljes és egyenlő joga van legalább a következő biztosítékokra:

[...]

b) megfelelő idővel és lehetőséggel rendelkezék védelme előkészítésére és az általa választott védővel való érintkezésre;

[...]

d) a tárgyaláson személyesen jelen lehessen, személyesen vagy az általa választott védő útján védekezhessék; amennyiben védője nincsen, tájékoztassák a védő választására vonatkozó jogáról; és minden olyan esetben, ha az igazság érdekei ezt megkövetelik, hivatalból védőt rendeljenek ki számára, éspedig ingyenesen, amennyiben nem rendelkezik a védő díjazásához szükséges anyagi eszközökkel;

[...]”

6 A PPJE 26. cikke szerint:

„A törvény előtt minden személy egyenlő és minden megkülönböztetés nélkül joga van egyenlő törvényes védelemre. Erre tekintettel a törvénynek minden megkülönböztetést tiltania kell és minden személy számára egyenlő és hatékony védelmet kell biztosítania bármilyen megkülönböztetés ellen, mint amilyen például a faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy más helyzet alapján történő megkülönböztetés.”

Az Aarhusi Egyezmény

7 A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én aláírt Egyezmény (a továbbiakban: Aarhusi Egyezmény), amelyet az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozat (HL 2005. L 124., 1. o.) hagyott jóvá, 9. cikke kimondja:

„(1) Valamennyi Fél biztosítja nemzeti jogszabályainak keretein belül, hogy amennyiben valamely személy úgy tekinti, hogy a 4. cikk értelmében benyújtott információigényét figyelmen kívül hagyták, teljes mértékben vagy részben helytelen módon [helyesen: jogellenesen] elutasították, nem kielégítő választ adtak, vagy bármely más módon azzal kapcsolatosan úgy jártak el, hogy az nem volt összhangban e cikk előírásaival [helyesen: vagy azt más módon nem e cikk rendelkezéseinek megfelelően intézték], legyen lehetősége bíróság előtt vagy bármely más, a törvény által létrehozott független és pártatlan testület előtt felülvizsgálati eljárást kérni.

[...]

(2) Valamennyi Fél, nemzeti jogszabályainak keretein belül, biztosítja az érintett nyilvánosság azon tagjai számára, akik

a) kellő érdekeltséggel bírnak a döntésben [helyesen: kellő mértékben érdekeltek], vagy alternatívan,

b) jogaik sérülését állítják, amennyiben a Fél közigazgatási eljárási törvénye ennek fennállását előfeltételként szabja [helyesen: jogsérelemre hivatkoznak, amennyiben a Fél közigazgatási eljárásjoga ezt előfeltételként írja elő],

a felülvizsgálati eljárás hozzáférhetőségét bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtt, hogy megtámadják bármely döntés, intézkedés vagy mulasztás anyagi vagy eljárási törvényességét, mely ütközik a 6. cikk rendelkezéseivel, és amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik, a jelen Egyezmény más releváns rendelkezéseivel, nem csorbítva a (3) bekezdés érvényét [helyesen: a bíróság, és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtti, arra irányuló jogorvoslati eljáráshoz való jogot, hogy vitassák egyfelől – amennyiben a nemzeti jog így

rendelkezik – az Egyezmény 6. cikke rendelkezéseinek, másfelől – az alábbi (3) bekezdés sérelme nélkül – más releváns rendelkezéseinek hatálya alá tartozó határozatok, intézkedések vagy mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségét],

A kellő érdek és a jogsérelem fogalmát a nemzeti jogszabályok követelményeivel, valamint azzal a céllal összhangban kell meghatározni, miszerint ezen Egyezmény hatálya alatt [helyesen: az ezen Egyezmény hatálya alá tartozó ügyekben] az érintett nyilvánosság kapjon széles körű hozzáférési lehetőséget az igazságszolgáltatáshoz [helyesen: nyilvánosságot széles körben illesse meg az igazságszolgáltatáshoz való jog]. E célból a 2. cikk (5) bekezdésében írt követelményeknek megfelelő, nem kormányzati szervezet kellő érdekekkel rendelkezőnek minősül a fenti a) albekezdés céljára [helyesen: a fenti a) pont értelmében vett kellő érdekekkel rendelkezőnek minősül]. Ugyanezen szervezetek a fenti b) albekezdésben megfogalmazott jogokkal rendelkező szervezeteknek minősülnek [helyesen: E szervezet továbbá olyan szervezetnek minősül, amelynek a fenti b) pont értelmében jogai sérülhetnek].

[...]

(3) A fenti (1) és (2) bekezdésben tárgyalt felülvizsgálati eljárások szabályainak csorbítása nélkül valamennyi Fél biztosítja, hogy a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogrendszerben lefektetett kritériumoknak, amennyiben vannak ilyenek, megfelelnek, a közigazgatási és bírói eljárásokhoz való hozzáférés biztosított legyen, hogy megtámadhassák magánszemélyek és hatóságok olyan lépéseit és mulasztásait, amelyek ellentmondanak a környezetre vonatkozó nemzeti jog rendelkezéseinek [helyesen: Ezenfelül a fenti (1) és (2) bekezdésben szereplő jogorvoslati eljárások sérelme nélkül valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak – amennyiben vannak ilyenek – megfelelnek, a magánszemélyek és hatóságok olyan intézkedései vagy mulasztásai megtámadására irányuló közigazgatási vagy bírósági eljáráshoz való jogot, amelyek sértik a környezetre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezéseket].

(4) Az (1) bekezdés kiegészítéseképpen és annak korlátozása nélkül, [helyesen: Ezenfelül az (1) cikk sérelme nélkül] az (1), (2), és (3) bekezdésben jelzett eljárások elégséges és hatékony jogorvoslatot kell, hogy biztosítsanak, többek között, amennyiben szükséges, a vitatott tevékenység felfüggesztése árán, méltányos, időszerű és nem kizáró módon költséges eljárást követve. Ezen cikk értelmében hozott döntéseket írásban kell megadni vagy rögzíteni. A bírósági határozatokat, és amikor lehetséges, egyéb testületek határozatait a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni.

(5) A 9. cikk rendelkezései hatékonyságának további erősítése érdekében valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság tájékoztatását a közigazgatási és jogi felülvizsgálati eljárások hozzáférhetőségéről [helyesen: a közigazgatási és bíróság előtti jogorvoslati lehetőségekről], és megvizsgálja olyan megfelelő mechanizmusok létesítésének lehetőségét, amelyeknek keretében segítséget nyújtanának az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést akadályozó pénzügyi és egyéb korlátok elmozdításához vagy csökkentéséhez [helyesen: és gondoskodik olyan segítségnyújtási mechanizmusok létesítéséről, amelyek célja az igazságszolgáltatáshoz való jogot csorbító pénzügyi vagy egyéb korlátok elmozdítása, illetve csökkentése].”

Az uniós jog

8 A 2006/112 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A közös héarendszer alapelve, hogy a termékekre és szolgáltatásokra az ezek árával pontosan arányban álló általános fogyasztási adó kerüljön alkalmazásra, függetlenül a termelési és értékesítési folyamatban az adófizetési kötelezettség keletkezését megelőző ügyletek számától.

A héát minden ügylet esetében a termékek vagy szolgáltatások ára alapján, az adott termékekre vagy szolgáltatásokra alkalmazandó adómérték szerint kell kiszámítani, és a különböző költségelemek által közvetlenül viselt adóösszeg levonását követően kell felszámítani.

A közös héarendszert a kiskereskedelmi szakasszal bezárólag kell alkalmazni.”

- 9 Ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A héa hatálya alá a következő ügyletek tartoznak:

[...]

- c) egy tagállamon belül az adóalanyként eljáró személy által ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás;

[...]”

- 10 Az említett irányelv 96. cikke szerint ugyanis a tagállamok egy általános héamértéket alkalmaznak, amelyet minden egyes tagállam az adóalap százalékában határoz meg, és amely azonos a termékértékesítésre és a szolgáltatásnyújtásra.

- 11 Ugyanezen irányelv 98. cikkének (1) és (2) bekezdése előírja:

„(1) A tagállamok egy vagy két kedvezményes adómértéket alkalmazhatnak.

(2) A kedvezményes adómértéket csak a III. mellékletben szereplő kategóriák termékértékesítéseire és szolgáltatásnyújtásaira lehet alkalmazni.

[...]”

- 12 A 2006/112 irányelvnek „Az olyan termékek és szolgáltatások jegyzéke, amelyek értékesítésére a 98. cikkben említett kedvezményes adómértéket lehet alkalmazni” című III. melléklete a 15. pontban említi a következőket: „a tagállamok által jótékonyági szervezetként elismert, jóléti, illetve társadalombiztosítási munkát végző szervezetek által [helyesen: a tagállamok által szociális jellegűnek elismert, segítségnyújtási, illetve szociális biztonsággal összefüggő munkát végző intézmények által] végzett termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások, amennyiben ezek a 132., 135. és 136. cikk értelmében nem élveznek mentességet”.

- 13 Az ezen irányelv IX. címe alatti, az „Egyes közhasznú tevékenységek adómentessége” című 2. fejezetben található 132. cikk az (1) bekezdésében kimondja:

„A tagállamok mentesítik az adó alól a következő ügyleteket:

[...]

- g) a szociális gondozással és szociális biztonsággal szorosan összefüggő szolgáltatások és termékértékesítések, beleértve a szociális otthonok, közintézmények vagy egyéb, az érintett tagállam által szociális jellegűnek elismert intézmények szolgáltatásait és termékértékesítéseit;

[...]”

- 14 Az említett irányelv 168. cikkének a) pontja értelmében:

„Az adóalany, amennyiben a termékeket és szolgáltatásokat az adóköteles tevékenységének folytatása szerinti tagállamban adóköteles tevékenységéhez használja fel, jogosult az általa fizetendő adó összegéből levonni a következő összegeket:

- a) a részére más adóalany által teljesített vagy teljesítendő termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás után az ebben a tagállamban fizetendő vagy megfizetett héát;

[...]”.

- 15 Ugyanezen irányelv 371. cikkének megfelelően „[a]zok a tagállamok, amelyek 1978. január 1-jén mentesítették az irányelv X. mellékletének B. részében felsorolt ügyleteket, az egyes érintett tagállamokban az említett időpontban fennálló feltételek mellett továbbra is mentesíthetik azokat”. Az e jegyzékben felsorolt ügyletek között szerepelnek többek között az ügyvédek által nyújtott szolgáltatások.

A belga jog

- 16 A hozzáadottérték-adóról szóló törvénykönyvről szóló, 1969. július 3-i törvény (*Moniteur belge*, 1969. július 17., 7046. o.) 2013. július 30-i törvény hatálybalépése előtti változata 44. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Mentesek az adó alól azok a szolgáltatások, amelyeket szokásos tevékenységük végzésének keretében a következő személyek nyújtanak:

- 1° az ügyvédek

[...]”

- 17 A 2014. január 1-jén hatályba lépett 2013. július 30-i törvény 60. cikke szerint:

„Az 1992. december 28-i törvény által felváltott és a 2011. december 28-i törvény által módosított, a hozzáadottérték-adóról szóló törvénykönyv 44. cikke [(1) bekezdésének] 1° pontja nem alkalmazandó.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 18 Az alapeljárás keretében a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság, Belgium) előtt a 2013. július 30-i törvény 60. cikkének megsemmisítésre irányuló számos keresetet indítottak. E rendelkezés 2014. január 1-jei hatállyal eltörölte az ügyvédi szolgáltatások héamentességét, amelyet a Belga Királyság a 2006/112 irányelv 371. cikkének átmeneti rendelkezése alapján tartott fenn.

- 19 Belgiumban az ügyvédi szolgáltatásokra felszámított törvényes héamérték 21%.

- 20 A kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést vizsgálja, hogy az ügyvédi szolgáltatások héakötelezettsége és e szolgáltatások költségének ezen adókötelezettséggel járó növekedése összeegyeztethető-e a hatékony jogorvoslathoz való joggal és különösen az ügyvédi segítséghez való joggal. Egyébiránt vizsgálja, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozás összeegyeztethető-e a fegyveregyenlőség elvével, mivel e költségnövekedés csak az adóalanyok nem minősülő, költségmentességben nem részesülő jogalanyokat terheli, míg az adóalanyok minősülő jogalanyok levonhatják az e szolgáltatások után megfizetett héát.

21 E körülmények között a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) a) Azzal, hogy az ügyvédek által nyújtott szolgáltatásokat anélkül vonja a héa alá, hogy az ügyvédi segítséghez való jog és a fegyveregyenlőség elve szempontjából figyelembe venné azt, hogy a jogi segítségnyújtásban nem részesülő jogalany héaalanynak minősül-e, a [2006/112 irányelv] összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának a [PPJE] 14. cikkével és az [EJEE] 6. cikkével együttesen értelmezett 47. cikkével, amennyiben e cikk elismeri mindenki jogát arra, hogy ügyét tisztességesen meghallgassák, lehetőséget biztosítsanak számára tanácsadás, védelem és képviselet igénybevételéhez, valamint a költségmentességhez való jogot azok számára, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételéhez e segítségre van szükség?
- b) Ugyanezen okok miatt a [2006/112 irányelv] összeegyeztethető-e [az Aarhusi Egyezmény] 9. cikkének (4) és (5) bekezdésével, amennyiben e rendelkezések előírják a bírósághoz fordulás jogát, nem kizáró módon költséges eljárás keretében »olyan megfelelő mechanizmusok [létesítése révén], amelyeknek keretében segítséget [nyújtanak] az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést akadályozó pénzügyi és egyéb korlátok elmozdításához vagy csökkentéséhez«?
- c) Az ügyvédek által a nemzeti jogi segítségnyújtási rendszer keretében nyújtott szolgáltatásokat bele lehet-e érteni a [2006/112 irányelv] 132. cikke (1) bekezdésének g) pontja alá tartozó, szociális gondozással és szociális biztonsággal szorosan összefüggő szolgáltatások körébe, illetve azok az irányelv valamely más rendelkezése alapján mentesíthetők-e? Az e kérdésre adott nemleges válasz esetén az úgy értelmezett [2006/112 irányelv], hogy az nem teszi lehetővé a nemzeti jogi segítségnyújtási rendszerben jogi segítségnyújtásban részesülő jogalanyok részére teljesített ügyvédi szolgáltatások héa alóli mentesítését, vajon összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának a [PPJE] 14. cikkével és az [EJEE] 6. cikkével együttesen értelmezett 47. cikkével?

2) Az [első kérdés a)–c) pontjára] adott nemleges válasz esetén a [2006/112 irányelv] 98. cikke – amennyiben nem írja elő kedvezményes héamérték alkalmazását az ügyvédek által teljesített szolgáltatásokra, adott esetben attól függően, hogy a jogi segítségnyújtásban nem részesülő jogalany héaalanynak minősül-e, vagy sem – összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának a [PPJE] 14. cikkével és az [EJEE] 6. cikkével együttesen értelmezett 47. cikkével, amennyiben e cikk elismeri mindenki jogát arra, hogy ügyét tisztességesen meghallgassák, lehetőséget biztosítsanak számára tanácsadás, védelem és képviselet igénybevételéhez, valamint a költségmentességhez való jogot azok számára, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételéhez e segítségre van szükség?

3) Az [első kérdés a)–c) pontjára] adott nemleges válasz esetén a [2006/112 irányelv] 132. cikke összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. és 21. cikkében, illetve az [EUSZ] Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkében rögzített egyenlőség és hátrányos megkülönböztetés tilalma elvével, amennyiben a közhasznú tevékenységek között nem említi az ügyvédi szolgáltatások héamentességét, noha más szolgáltatásokat közhasznú tevékenységként mentesít, mint például az állami postai szolgáltató által nyújtott szolgáltatásokat, különböző egészségügyi szolgáltatásokat, illetve az oktatással, sporttal, valamint kultúrával kapcsolatos szolgáltatásokat, és annak ellenére, hogy az ügyvédi szolgáltatások és [ezen] irányelv 132. cikke által mentesített szolgáltatások közötti eltérő bánásmód elegendő kétséget vet fel, mivel az ügyvédi szolgáltatások hozzájárulnak bizonyos alapvető jogok tiszteletben tartásához?

4) a) Az [első kérdés a)–c) pontjára] és [a harmadik kérdésre] adott nemleges válasz esetén a [2006/112 irányelv] 371. cikkét az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összhangban lehet-e úgy értelmezni, hogy az lehetővé teszi az Unió tagállama számára, hogy részlegesen fenntartsa az ügyvédi szolgáltatások adómentességét, amennyiben e szolgáltatásokat olyan jogalanyok részére nyújtják, akik nem minősülnek héaalanyoknak?

- b) A [2006/112 irányelv] 371. cikkét, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összhangban lehet-e úgy is értelmezni, hogy az lehetővé teszi az Unió tagállama számára, hogy részlegesen fenntartsa az ügyvédi szolgáltatások adómentességét, amennyiben e szolgáltatásokat olyan jogalanyok részére nyújtják, akik a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerében jogi segítségnyújtásban részesülnek?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdés a) pontjáról

- 22 Első kérdésének a) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság lényegében annak vizsgálatát várja a Bíróságtól, hogy érvényes-e a 2006/112 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése és 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogra és a fegyveregyenlőség elvére tekintettel, amennyiben e rendelkezések a héa alá vonják a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerében költségmentességben nem részesülő jogalanyoknak nyújtott ügyvédi szolgáltatásokat.
- 23 Amennyiben kérdést előterjesztő bíróság nemcsak a Charta 47. cikkére, hanem a PPJE 14. cikkére és az EJEE 6. cikkére is hivatkozik, emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet – mint azt az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése megerősíti – az EJEE által biztosított alapvető jogok általános elvként az uniós jogrend részét képezik, és ugyan a Charta 52. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Chartában foglalt, az EJEE által biztosított jogoknak megfelelő jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett (3) bekezdésben szerepelnek, ez az (3) bekezdés nem minősül az uniós jogrendbe szervesen beépülő jogforrásnak addig, amíg az Unió nem csatlakozott hozzá (2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 44. pont; 2015. szeptember 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Bizottság ítélet, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 45. pont). Az utóbbi megállapítás érvényes a PPJE-re is. Így a 2006/112 irányelv érvényességét kizárólag a Chartában biztosított alapvető jogokra tekintettel kell elvégezni (lásd ebben az értelemben: 2016. február 15-i N-ítélet, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 24 Az előterjesztett kérdés által szükségesé tett vizsgálat terjedelmét illetően meg kell állapítani, hogy az azon különös költségekre korlátozódik, amelyek az ügyvédi szolgáltatások 21%-os héa alá vonásából erednek, és nem érinti a bírósági eljárás teljes költségét.
- 25 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság kételyei csak azon jogalanyok helyzetére vonatkoznak, akik a nemzeti jog vonatkozó rendelkezései szerint nem részesülnek költségmentességben. Az e bíróság által rendelkezése bocsátott adatok szerint ugyanis a költségmentességben részesülő jogalanyokat nem érinti az ügyvédi költségeknek az ügyvédi szolgáltatások héa alá vonásából eredő esetleges emelkedése, mivel e szolgáltatásnyújtást a belga állam fizeti meg.
- 26 Ezzel szemben az egyéb jogalanyoknak, főszabály szerint, a nemzeti jogban előírt szabályok alapján viselniük kell a héát tartalmazó ügyvédi költségeket, amely a kérdést előterjesztő bíróság szerint felveti az ilyen adótehernek a Charta 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való joggal fennálló összeegyeztethetőségének a kérdését. E bíróságnak egyébiránt kételyei vannak az adóteher fegyveregyenlőség elvével fennálló összeegyeztethetősége vonatkozásában, mivel a 2006/112 irányelv 168. cikkének a) pontja szerint csak az adóalany minőséggel rendelkező jogalanyok jogosultak levonni az ügyvédi szolgáltatások után előzetesen megfizetett héát, és e szolgáltatásnyújtások héa alá vonása így, adóalanyi minőséggel való rendelkezésük függvényében, eltérően sújtja a jogalanyokat.

A hatékony jogorvoslathoz való jogról

- 27 A Charta 47. cikke biztosítja a hatékony jogorvoslathoz való jogot, amely jog e cikk második albekezdése szerint magában foglalja többek között mindenki lehetőségét tanácsadás, védelem és ügyvédi képviselő igénybevételéhez. Az említett cikk harmadik bekezdése biztosítja a hatékony jogorvoslathoz való jogot, költségmentességet nyújtva azon jogalanyoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel.
- 28 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy a csak az első kérdés a) pontjában érintett, költségmentességre nem jogosult jogalanyok rendelkeznek feltételezhetően – a vonatkozó nemzeti jogi rendelkezések értelmében – elégséges pénzeszközökkel az igazságszolgáltatáshoz való jog ügyvédi képviselővel történő igénybevételéhez. Márpedig e jogalanyokat illetően a Charta 47. cikkében foglalt hatékony jogorvoslathoz való jog főszabály szerint nem biztosítja az ügyvédi szolgáltatások héamentességéhez való jogot.
- 29 Az első kérdés – 2006/112 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének és 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának a Charta 47. cikkére tekintettel fennálló érvényességére vonatkozó – a) pontját e rendelkezések sajátos jellemzőire tekintettel kell értékelni, és az nem függhet az adott eset különös körülményeitől.
- 30 Egyébiránt, amennyiben az igazságszolgáltatáshoz való jog és a hatékony bírói jogvédelem számos különböző tényezőtől függ, az nem befolyásolja, hogy a bírósági eljáráshoz kapcsolódó költségek, amelyek között szerepel az ügyvédi szolgáltatásokat terhelő héa, szintén hatással lehetnek a jogalany bírói úton, ügyvédi képviselővel történő jogérvényesítésre vonatkozó döntésére.
- 31 Mindazonáltal kitűnik a Bíróságnak a héajogtól eltérő számos területen hozott ítélezési gyakorlatából, hogy az ilyen költségek adóztatása csak akkor kérdőjelezhető meg a Charta 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogra tekintettel, ha e költségek megkerülhetetlen akadályt jelentenek (lásd analógia útján: 2010. december 22-i DEB-ítélet, C-279/09, EU:C:2010:811, 61. pont; 2012. június 13-i GREP-végzés, C-156/12, nem tették közzé, EU:C:2012:342, 46. pont), vagy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehezé teszik az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (lásd analógia útján: 2015. október 6-i Orizzonte Salute ítélet, C-61/14, EU:C:2015:655, 48., 49. és 58. pont).
- 32 Az alapeljárás felperesei nem vitatottan hangsúlyozták, hogy az ügyvédi szolgáltatások 21%-os héa alá vonása a csak az első kérdés a) pontjában érintett, költségmentességre nem jogosult jogalanyok számára vezet a bírósági eljáráshoz kapcsolódó költségek jelentős növekedéséhez.
- 33 Ugyanakkor, amint azt többek között a belga kormány az írásbeli észrevételeiben megállapította, e szolgáltatásnyújtások 21%-os héa alá vonása nem jár ugyanilyen arányban az ügyvédi terhek növekedésével, mivel adóalanyként az utóbbiak a 2006/112 irányelv 168. cikkének a) pontja szerint az általuk nyújtott szolgáltatás vagy termékértékesítés keretében levonhatják a termékértékesítést vagy szolgáltatásnyújtást terhelő héát. Márpedig a levonási jog gyakorlása csökkentheti a terheiket, amennyiben bizonytalan az az intézkedés, amely szerint az ügyvédek gazdaságilag kötelesek munkadíjukra áthárítani a héából eredő terheket.
- 34 E munkadíjak esetleges emelkedésének mértéke annál is inkább bizonytalan, mivel Belgiumban szabadon állapodnak meg az ügyvédi munkadíjakban. Az ügyvédek közötti versenyre alapított ilyen rendszerben az utóbbiaknak figyelembe kell venniük ügyfeleik gazdasági helyzetét. Egyébiránt, amint azt a főtanácsnok az indítványa 85. pontjában megállapította, a vonatkozó nemzeti szabályozás szerint az ügyvédi munkadíjak tiszteletben tartják a jogszerű mértékből eredő határokat.
- 35 Ennélfogva nem állapítható meg szoros, sőt automatikus kapcsolat az ügyvédi szolgáltatások héa alá vonása és e szolgáltatások áremelkedése között.

- 36 Mindenesetre mivel az alapügyben szóban forgó híaösszeg egyáltalán nem alkotja a bírósági eljáráshoz kapcsolódó költségek legjelentősebb részét, nem állapítható meg, hogy önmagában az ügyvédi szolgáltatások hía alá vonása az igazságszolgáltatáshoz való jog megkerülhetetlen akadályát képezi, vagy hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását. E feltételek mellett az a tény, hogy ezen adókötelezettség e költségek esetleges emelkedésével járhat, a Charta 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogra tekintettel nem kérdőjelezheti meg ezen adókötelezettséget.
- 37 Abban az esetben, ha az adott eset különös körülményei azzal járnak, hogy az ügyvédi szolgáltatások hía alá vonása önmagában az igazságszolgáltatáshoz való jog megkerülhetetlen akadályát alkotja, vagy hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását, azt a költségmentességhez való jog Charta 47. cikkének harmadik bekezdése szerinti megfelelő kiigazításával figyelembe kell venni.
- 38 A fenti megfontolásokra figyelemmel meg kell állapítani, hogy a hatékony jogorvoslathoz való jog által biztosított védelem nem terjed ki az ügyvédi szolgáltatások hía alá vonására.

A fegyveregyenlőség elvéről

- 39 Az alapeljárás felperesei a fegyveregyenlőség elvére tekintettel is vitatják a 2006/112 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének és 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának érvényességét, mivel az ügyvédi szolgáltatások 21%-os hía alá vonása az adóalany minőséggel rendelkező jogalanyokhoz viszonyítva hátrányos a nem adóalany jogalanyokra. E hátrány azon tényből ered, hogy az előbbieket az utóbbiakhoz viszonyítva levonási jog illeti meg, és nem sújtja őket a hía ezen alkalmazásából eredő adóteher.
- 40 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a fegyveregyenlőség elve, amely velejárója magának a tisztességes eljárás fogalmának, és amelynek célja az eljárásban részt vevő felek közötti egyensúly biztosítása, magával vonja, hogy kötelező észszerű lehetőséget biztosítani valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, ideértve annak bizonyítékait is, amelyek alapján nem kerül teljesen előnytelen helyzetbe ellenfelével szemben (lásd ebben az értelemben: 2012. november 6-i Otis és társai ítélet, C-199/11, EU:C:2012:684, 71. és 72. pont; 2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet, 580/12 P, EU:C:2014:2363, 31. pont; 2015. július 16-i Sánchez Morcillo és Abril García végzés, C-539/14, EU:C:2015:508, 48. pont).
- 41 Ezen elv célja a bírósági eljárásban részt vevő felek közötti eljárásbeli egyensúly biztosítása, e felek különösen bizonyításvételre és a bíróság előtti kontradiktórius vitára (lásd ebben az értelemben: 2012. november 6-i 2012, Otis és társai ítélet, C-199/11, EU:C:2012:684, 71. és 72. pont), valamint az említett felek jogorvoslathoz való jogára (2015. július 16-i Sánchez Morcillo és Abril García ítélet, C-169/14, EU:C:2014:2099, 44., 48., 49. pont) vonatkozó szabályokat érintő jogai és kötelezettségei egyenlőségének biztosítása révén.
- 42 Mindazonáltal a fegyveregyenlőség elve nem jár azzal, amint azt a Tanács a Bírósághoz benyújtott észrevételeiben megállapította, hogy a feleket azonos helyzetbe kell hozni a bírósági eljárás keretében viselt költségek vonatkozásában.
- 43 Ami az ügyvédi szolgáltatások 21%-os hía alá vonását illeti, meg kell állapítani, hogy bár ezen adókötelezettség és a levonási jog – azonos munkadíj vonatkozásában – az adóalanyi minőséggel nem rendelkező jogalanyokhoz viszonyítva nem vitatottan pénzügyi előnyt biztosíthat az adóalanyi minőséggel rendelkező jogalanyok számára, nem befolyásolhatja azonban a felek közötti eljárásbeli egyensúlyt.

- 44 A jelen ítélet 28. pontjában ugyanis megállapításra került, hogy e jogalanyok ugyanis feltételezhetően elégséges pénzeszközökkel rendelkeznek a bírósági eljáráshoz kapcsolódó költségek viseléséhez, az ügyvédi munkadíjakat is ideértve. Ennélfogva az e jogalanyok közül az egyiknek esetlegesen nyújtott pénzügyi előny ellenére az ügyvédi szolgáltatások alapügyben szóban forgó héa alá vonása – a tisztességes eljáráshoz való jogot illetően – nem olyan jellegű, hogy a nem adóalany jogalanyok az adóalany minőséggel rendelkező jogalanyokhoz viszonyítva teljesen előnytelen helyzetbe kerülnek.
- 45 Így a Bizottság a Bírósághoz benyújtott észrevételeiben megállapította, hogy a jogvitában részt vevő egyik fél azon képessége, hogy az ellenfelével szemben magasabb ügyvédi munkadíjat fizessen meg, nem jelent feltétlenül jobb jogi képviselést. Ugyanis a jelen ítélet 34. pontjában szereplő megállapítás szerint a szabadon megállapított ügyvédi munkadíjak, mint amilyenek Belgiumban hatályosak, azzal járhatnak, hogy az ügyvédek figyelembe veszik ügyfeleik gazdasági helyzetét, és a nem adóalany ügyfeleiktől alacsonyabb – a héát is tartalmazó – munkadíjat kérhetnek, mint amelyet az adóalany ügyfelektől kérnek.
- 46 Meg kell tehát állapítani, hogy a fegyveregyenlőség elve által nyújtott garancia nem terjed ki az ügyvédi szolgáltatások 21%-os héa alá vonására.
- 47 A fenti megfontolások összességére tekintettel azt kell válaszolni az első kérdés a) pontjára, hogy a 2006/112 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének és 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának a Charta 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogra és a fegyveregyenlőség elvére tekintettel történő vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely érinti azok érvényességét, amennyiben e rendelkezések a héa alá vonják a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerében költségmentességben nem részesülő jogalanyoknak nyújtott ügyvédi szolgáltatásokat.

Az első kérdés b) pontjáról

- 48 Első kérdésének b) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt várja a Bíróságtól, hogy vizsgálja meg a 2006/112 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének és a 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (4) és (5) bekezdésére tekintettel fennálló érvényességét, amennyiben e cikkek a héa alá vonják az ügyvédi szolgáltatásokat.
- 49 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az olyan nemzetközi megállapodás rendelkezéseire, amelynek az Unió szerződő fele, csakis azzal a feltétellel lehet hivatkozni valamely másodlagos uniós jogi aktus megsemmisítése iránti kereset vagy az ilyen jogi aktus jogellenességére alapított kifogás alátámasztására, hogy egyrészt ezen megállapodás természetével, illetve rendszerével az nem ellentétes, másrészt pedig, hogy e rendelkezések a tartalmuk vonatkozásában feltétel nélkülinek és kellően pontosnak tűnnek (Tanács és társai kontra Vereniging Milieudéfensie és Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht ítélet, C-401/12 P–C-403/12 P, EU:C:2015:4, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 50 Ami az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (4) bekezdését illeti, magából e rendelkezés megfogalmazásából kitűnik, hogy csak az ezen egyezmény 9. cikkének (1), (2) és (3) bekezdése szerinti eljárásokra alkalmazandó. Márpedig ezen utóbbi rendelkezések nem tartalmaznak kellően pontos és feltétlen kötelezettséget, amely közvetlenül szabályozná a jogalanyok jogi helyzetét.
- 51 Ugyanis a Bíróság úgy határozott az említett egyezmény 9. cikkének (3) bekezdését illetően, hogy mivel kizárólag „a nyilvánosság azon tagjai[t], akik a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak megfelelnek”, illetik meg az e rendelkezésben szereplő jogok, e rendelkezés végrehajtása vagy hatálya semmilyen későbbi aktusnak nincs alárendelve (2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 45. pont; 2015. január 13-i Tanács és társai kontra Vereniging Milieudéfensie és Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht ítélet, C-401/12 P–C-403/12 P, EU:C:2015:4, 55. pont).

- 52 Amint azt a főtanácsnok az indítványa 92. pontjában megállapította, az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (1) és (2) bekezdése szintén a nemzeti jogban megállapított feltételekre vonatkozik. E rendelkezések szerint ugyanis az érintett jogorvoslati eljárásokat az ezen egyezmény szerződő felei „nemzeti jogszabályainak keretein belül” kell megállapítani, így a nemzeti jogalkotónak többek között meg kell határoznia, hogy biztosítani kívánja-e a lehetőséget „bíróság előtt vagy bármely más, a törvény által létrehozott független és pártatlan testület előtt” felülvizsgálati eljárás indítására. Egyébiránt kitűnik az említett egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének második albekezdéséből, hogy „a kellő érdek és a jogsérelem fogalmát” a nemzeti jog rendelkezéseinek kell meghatároznia.
- 53 Ebből következik, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (4) bekezdésének alkalmazása kizárólag ezen egyezmény azon rendelkezéseire vonatkozik, amelyek nem teljesítik a másodlagos uniós jogi aktus megsemmisítése iránti kereset alátámasztására felhozható, az ezen ítélet 49. pontjában foglalt feltételeket.
- 54 Ennélfogva a 2006/112 irányelv érvényességének megkérdőjelezése érdekében nem lehet hivatkozni az említett egyezmény 9. cikkének (4) bekezdésére
- 55 Ami az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (5) bekezdését illeti, e rendelkezésből – amely megfogalmazása szerint ezen egyezmény valamennyi szerződő fele köteles „megvizsgál[ni]; [helyesen gondoskodni]” olyan „megfelelő mechanizmusok létesítésének lehetőségét, amelyeknek keretében segítséget nyújtanának; [helyesen: segítségnyújtási mechanizmusok létesítéséről], amelyek célja az igazságszolgáltatáshoz való jogot csorbító pénzügyi vagy egyéb korlátok elmozdítása, illetve csökkentése – következik, hogy nem tartalmaz kellően pontos és feltétlen kötelezettséget, és hogy végrehajtása vagy hatálya valamely későbbi aktusnak van alárendelve.
- 56 E feltételek mellett az említett egyezmény 9. cikkének (5) bekezdésére, maga a jelleg okán nem lehet hivatkozni a 2006/112 irányelv érvényességének vitatása érdekében.
- 57 A fenti megfontolásokra tekintettel azt kell válaszolni az első kérdés b) pontjára, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (4) és (5) bekezdésére nem lehet hivatkozni a 2006/112 irányelv 1. cikke (2) bekezdése és 2. cikke (1) bekezdése c) pontja érvényességének értékelése során.

Az első kérdés c) pontjáról

- 58 Első kérdésének c) pontjában a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontját vagy ezen irányelv „egyéb rendelkezéseit” úgy kell-e értelmezni, hogy a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerében költségmentességben részesülő jogalanyoknak nyújtott ügyvédi szolgáltatások, mint amelyek az alapügyben szerepelnek, mentesek a hca alól. Az e kérdésre adott nemleges válasz esetében e bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy vizsgálja meg ezen irányelv 1. cikke (2) bekezdésének és 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának a Charta 47. cikkére tekintettel fennálló érvényességét, amennyiben e rendelkezések e szolgáltatásnyújtásokat a hca alá vonják.
- 59 Előzetesen meg kell állapítani, hogy amennyiben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés mind a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontjára, mind pedig ezen irányelv esetleges „egyéb rendelkezéseire” irányul, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem teszi lehetővé az említett irányelvnek az ezen irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontjától eltérő azon rendelkezések meghatározását, amelyek alapján a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerének keretében nyújtott ügyvédi szolgáltatások hca-mentesek lehetnének.
- 60 Amint azt a főtanácsnok az indítványa 54. és 55. pontjában megállapította, amennyiben a Bíróság még nem határozott a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontjában előírt mentességnek az ügyvédek által a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerének keretében nyújtott szolgáltatásra történő

alkalmazásáról, mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy e szolgáltatásnyújtások nem vonhatók az ezen irányelv III. mellékletének 15. pontjával összefüggésben értelmezett 98. cikkének (2) bekezdése szerinti kedvezményes héamérték alá (lásd ebben az értelemben: 2010. június 17-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-492/08, EU:C:2010:348, 47. pont).

- 61 Ezen ítéletben a Bíróság megállapította, hogy mivel az említett irányelv III. mellékletének 15. pontja nem valamennyi szociális jellegű szolgáltatás vonatkozásában jogosítja fel a tagállamokat arra, hogy kedvezményes héamértéket alkalmazzanak, hanem csak az olyan szolgáltatások vonatkozásában, amelyeket olyan intézmények nyújtanak, amelyek megfelelnek annak a kettős követelménynek, hogy egyrészt maguk is szociális jellegűek, másrészt segítségnyújtási, illetve szociális biztonsággal összefüggő munkát végeznek, amennyiben a tagállamok szabadon minősíthetnék a nyereségszerzésre törekvő magánjogi jogalanyokat az említett 15. pont értelmében vett intézménynek pusztán azon az alapon, hogy e jogalanyok szociális jellegű szolgáltatásokat is nyújtanak, az megghiúsítaná az uniós jogalkotó arra irányuló szándékát, hogy a kedvezményes adómérték alkalmazásának lehetőségét csak az e kettős követelménynek megfelelő intézmények által nyújtott szolgáltatások vonatkozásában biztosítsa (lásd ebben az értelemben: 2010. június 17-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-492/08, EU:C:2010:348, 43. és 44. pont).
- 62 Így a Bíróság akként ítélte meg, hogy a tagállamok nem alkalmazhatnak kedvezményes héamértéket a nyereségszerzésre törekvő magánjogi jogalanyok által nyújtott szolgáltatások vonatkozásában kizárólag e szolgáltatások jellegének értékelése alapján, és annak figyelembevételével nélkül, hogy az érintett jogalanyok általánosságban milyen célokat követnek, és hogy szociális elköteleződésük mennyire állandó. Márpedig az ügyvédeknek és a fellebbviteli bíróságok előtt eljáró jogi képviselőknek a szakmai kategóriája, tekintettel e jogalanyok általánosan követett célkitűzéseire és szociális elköteleződésük eseti jellegére, nem tekinthető szociális jellegűnek (lásd ebben az értelemben: 2010. június 17-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-492/08, EU:C:2010:348, 45. és 46. pont).
- 63 Ezen ítélkezési gyakorlat értelemszerűen alkalmazandó a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontjában előírt mentességre, mivel alkalmazása nemcsak az érintett szolgáltatásnyújtások szociális jellegére irányuló feltételtől függ, mivel szükséges, hogy azok szorosan összefüggjenek a szociális gondozással és a szociális biztonsággal, hanem egyébiránt az a szociális jellegűnek elismert intézmények által nyújtott szolgáltatásokra korlátozódik.
- 64 A jelen esetben a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerében nyújtott szolgáltatásokat nem nyújtja minden ügyvéd, hanem csak azok, akik elsődlegesen vagy másodlagosan szabadon jelentkeznek e szolgáltatások ingyenes nyújtására, és akik ennek érdekében szerepelnek az évenként felállított jegyzékben. Így úgy tűnik, hogy az ilyen rendszerben történő szolgáltatásnyújtás csak egy az ügyvédi hivatás céljai közül.
- 65 Ennélfogva az ügyvédek által a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszere keretében nyújtott, az alapügyben szóban forgó szolgáltatások nem héamentesek a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontja értelmében.
- 66 Végül abban az esetben, amennyiben e szolgáltatásnyújtások nem héamentesek, a kérdést előterjesztő bíróság az említett irányelv 1. cikke (2) bekezdésének és 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának a Charta 47. cikkére tekintettel fennálló érvényességét vizsgálja, amennyiben e cikkek 21%-os héamérték alá vonják az említett szolgáltatásokat. E tekintetben úgy tűnik, hogy levonható a kérdést előterjesztő bíróság megállapításaiból, hogy a jogi segítségnyújtás alapügyben szóban forgó nemzeti rendszere teljes mértékben fedezi az e segítségben részesülő jogalanyok teljes ügyvédi költségét, ideértve az ügyvédi szolgáltatásokat terhelő héát is.
- 67 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság erre vonatkozó kiegészítő adatai hiányában úgy tűnik, hogy az ügyvédek által e jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerében nyújtott szolgáltatások hea alá vonása nem kérdőjelezi meg az e segítségben részesülő jogalanyok hatékony jogorvoslathoz való jogát.

68 A fenti megfontolásokra tekintettel azt kell válaszolni az első kérdés c) pontjára, hogy a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontját úgy kell értelmezni, hogy a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerében költségmentességben részesülő jogalanyoknak nyújtott olyan ügyvédi szolgáltatások, mint amelyek az alapügyben szerepelnek, nem héamentesek.

A második, harmadik és negyedik kérdéstről

69 Figyelembe véve az első kérdés a)–c) pontjára adott választ, a második, a harmadik és a negyedik kérdést nem szükséges megválaszolni.

A költségekről

70 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 1. cikke (2) bekezdésének és 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogra és a fegyveregyenlőség elvére tekintettel történő vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely érinti azok érvényességét, amennyiben e rendelkezések a hozzáadottérték-adó alá vonják a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerében költségmentességben nem részesülő jogalanyoknak nyújtott ügyvédi szolgáltatásokat.**
- 2) **A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáféréstről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, 1998. június 25-én Aarhusban aláírt egyezmény 9. cikkének (4) és (5) bekezdésére nem lehet hivatkozni a 2006/112 irányelv 1. cikke (2) bekezdése és 2. cikke (1) bekezdése c) pontja érvényességének értékelése során.**
- 3) **A 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének g) pontját úgy kell értelmezni, hogy a jogi segítségnyújtás nemzeti rendszerében költségmentességben részesülő jogalanyoknak nyújtott olyan ügyvédi szolgáltatások, mint amelyek az alapügyben szerepelnek, nem mentesek a hozzáadottérték-adó alól.**

Aláírások